

Przywołując zapamiętane obrazy z Armenii wskazuje na bliskość trudnych dziejów z Polską (wiersz „Armenia”).

W tomie z łatwością można znaleźć znaczące przesłania patriotyczne.

W drugiej części tomu („W górach”) spotykamy się z niebywałą pasją, wyjątkowym entuzjazmem, które zaowocowały zdobyciem przez autorkę dwudziestu najwyższych szczytów, wymienionych w ustanowionej w 1997 roku liście 28 Koron Gór Polskich.

Spiritus movens tego dokonania był mąż autorki Marian, który zainteresował Mirosławę pięknem gór, pokazał sposoby pokonywania różnych przeszkód, uczył jak radzić sobie ze strachem, stwarzał bezpieczną aurę w czasie wspinaczek (był pasjonatem, profesjonalnym przewodnikiem górskim, uczestniczył w wyprawie, która zdobyła Aconcaguę najwyższy szczyt Ameryki Południowej) był znakomitym fotografem i kamerzystą.

Drugą część książki znacząco ożywiają fotografie wykonane przez męża autorki. Możemy zacząć wędrowkę z autorką, przysiadając na ławeczce w górach, być z nią w Dolinie Pięciu Stawów Polskich, zachwycić się Wodogrzmotami Mickiewicza, Morskim Okiem, Wąwozem Homole, być na Turbaczu, martwić się zniszczoną przyrodą na Sowiej Przełęczy, powędrować nawet w Bieszczady i zacięniętą ścieżką zakończyć wycieczkę w górach.

A tak poetka dziękuje swojemu mężowi: *Nie przesłabym żadnej trasy / bez twojej wiedzy i pomocnej dłoni* (wiersz „Orla Perć”).

Mirosława Prywer w poetyckich frazach opowiada swoje przeżycia, niepokoję a także nieklamane satysfakcje z górskich wędrowek. Sporo wie o górach, ochronie przyrody i swoją fascynacją wojażami dzieli się z czytelnikami: *zejście przez Sowią Przełęcz / wryło mi się w pamięć / młodzi zamilkli / i tylko trzask gałązek / pod butami / przerywał przenikliwą ciszę* (wiersz „Śnieżka”);

Z ołowiowych chmur / spłynął kwaśny deszcz / na Sowią Przełęcz / Nie obudzi martwych drzew / Przyspiesza umieranie żywych (wiersz „W Sudetach”);

Te gołoborza z oddali wyglądają / jakby góra wyłyiała (wiersz „Łysica”);

W poszukiwaniu straconego czasu / kompas wytyczał nowy kierunek / pofałdowania terenu wydłużały drogę (wiersz „Wyprawa na Łopiennik”).

Przywołuje wędrowkę odbytą w 1965 roku przy granicy z byłym Związkiem Radzieckim:

Z niepokojem patrzyliśmy czy zza drzew / nie wybiegnie żołdat z bronią / Zbiegaliśmy do Wetliny / Dęby i buki wyciszały nasz lęk / mokry i śliski szlak zmniejszał tempo (wiersz „Krzemieniec”);

szlak pnie się stromo a słońce osiąga południe / nawet wejście w las nie jest zbawienne / wyzwaniem dla nóg kamienie i krzaki (wiersz „Czerwone Wierchy”);

dalej wspinaczka po śliskich schodach / -- jeszcze dziś drżę mi nogi / a ręce daremnie szukają poręczy (wiersz „Sarnia Skała”);

W schronisku goprowcy opatrzyli moją głowę / ...gdy w świetle księżyca skrajnie

zmęczona / sprawdzałam twardość skał (wiersz „W Dolinie Pięciu Stawów Polskich”).

O wyprawie na Giewont mówi siedmioletnia córka Małgosia: *właśnie że się bałam / a tata pokazywał mi / najgorsze miejsca* (wiersz „Giewont”).

Drugą część książki, jak przystało na opowiadanie zamyka wiersz „Epilog”, w którym czytamy: *Krajobrazy wspomnień / wyrte w sercu / nawet / gdy przestoni je / wieloletnia mgła / powracają falą tsunami / jakby były / rzeźbione w granicie*.

W trzeciej części tomu trafiamy na pożegnania bliskich autorce osób.

„Liryk pożegnalny”, dedykowany Jolancie Nowak Węklarowej, wypełniają poetyckie frazy: *w szarość widnokręgu / zaplątał się rozdarty wiersz / pociemniał świat / I tylko miłość domaga się / patrzenia prawdzie w oczy*.

Jadwiga Badowska została pięknie przywołana: *W jakich słowach zamknąć / kruchą postać poetki o wielkim sercu i wyobraźni / rozmiłowaną w bożym świecie / kołysaną wiatrem czasu / zapatrzoną w wody Naroczy i Warty / zasłuchaną w odwieczne pieśni dębów rogalińskich* (wiersz „Krople słońca”).

Annie Zabackiej: *Przesypał się piasek w klepsydrze / do końca wyciszyła droga / posmutniały drzewa* (wiersz „Kwiaty przyjaźni”).

O losie poety Tomasza Agatowskiego w ostatnich latach życia mówią strofy: *W sosnowej chacie / północ stapała po wierszach / Słowa zawisły / na dumnych konarach dębów / Znieruchomiałe trzciny / zamknęły czas trwania* (wiersz „Pomnik słowa”).

Zdzisława Kaczmarek w wierszu „Zapisane wieczorem” uhonorowana została frazą: *Coraz głośniejszy / dźwięczy cisza / po zerwanej nitce / ostatniego oddechu*.

Przejmując pisze o Marianie w „Ostatniej godzinie”: *W jakiej szkatule zamknąć / wspomnienie ostatniej / wspólnej godziny / przepętnionej modlitwą / cichymi oddechami / i dotykem stygnącej dłoni*.

Okładka tomu prezentuje wysoki poziom edytorski, szczególnie liternictwo przypomina najlepsze lata Państwowego Instytutu Wydawniczego. Zamieszczona tam fotografia Morskiego Oka wykonana przez Mariana Prywera, to artystyczne dzieło.

Paweł Kuszczynski

Mirosława Prywer, „Oswajanie czasoprzestrzeni”. Projekt okładki: Mirosława Prywer. Zdjęcia: Marian Prywer. Wydawnictwo BONAMI, Poznań 2021, s. 72.

Miłość totalna

Przedmiotem niniejszej recenzji jest obszerna książka (bo licząca ponad 430 stron) autorstwa **Katarzyny Dominik** – pt. „Exodus – wewnętrzna emigracja”, poświęcona w całości fenomenowi miłości do drugiego człowieka. W przedmowie do tego wyboru autorka pisze: *W kilku zdaniach pragnę się pochylić nad poezją z własnej perspektywy, gdyż jest ona dla mnie jedyną z najpiękniejszych prób uchwycenia ulotności chwili / upływu czasu, zatrzymania tego, co wydaje się nieuchwytnie. Sprawia, że wszelkie bolączki znikają, przestają mieć znaczenie, a świat staje się piękniejszy. Pozwala na wykrzyczenie się, wypłkanie, na upadek i podniesienie się z bruku*.

Warto przypomnieć, że poetka od urodzenia żyje w chorobie niepozwalającej jej normalnie funkcjonować: ciągle zanikają jej mięśnie i praktycznie nie może się poruszać bez wózka, co powoduje u niej nie tylko ból fizyczny, ale i psychiczny. Stąd nieustanna ucieczka w świat poezji, co owocuje licznymi jej tomikami wierszy.

Debiutowała w roku 2012 tomikiem zatytułowanym „Dobczyckiej poezji czar – wiersze zebrane”. W kolejnych latach ukazały się jej kolejne tomiki: „Kropla krwi – życie bezcenny dar” (2013), „Słowa zakłęte w poezji...” (2014), „Moje Eldorado” (2016), „Nie umykaj...” (2016), „Droga do Emaus” (2017), „Są słowa” (2017) i „Elizjum” (2018). Myliłby się, ten, kto sadziłby, że te wiersze są smutne i dotykają rozpacz (choć i takie bywają), ale poetka żywi miłość do drugiego człowieka i jego świata, jak również jest osobą mocno wierzącą w Boga, który – jak sądzi – ma pewien zamysł względem niej, a więc jej istnienie nie jest przypadkowe.

W książkę pt. „Wola i miłość” Rollo May wyróżnił cztery główne formy miłości: *seks, eros, philia* (przyjaźń) i *caritas* (*agape*) i pewnie z punktu badania psychologicznego tego uczucia ten podział jest poprawny. Jednak siła miłości ku drugiemu człowiekowi, sobie i Bogu może przybierać tę „formę totalną”, którą wyrażają wiersze zamieszczone w tej obszernej książce poetyckiej. Spróbujemy zatem przytoczyć w całości kilka wierszy Katarzyny Dominik, w których ukazuje ona na różnych pozio-

(Dokończenie na stronie 20)